

VÉGHLESI

VERIA FORRÁS

Hazánk legtisztább, legolcsóbb és legjobb savdús, égvényes savanyuvize, Véghles-Szalattán, Zélyomm. mindig friss töltésben kapható a budapesti főraktárban: **Erzsébet-kört 56. szám alatt**, továbbá fűszerüzletekben és vendéglőkben! Telefon üszekötötték. Számos raktár a vidéken.

Különös figyelemre méltó!

DE FORTI WUNDPFLASTER A hírneves Dr. Forti-féle sebtapasz

mely rendkívül győzereje, eloszlató, érlelő s fájdalmat csillapító hatása által leggyorsabb, legbiztosabb és egyszerűen a leggyökeres gyógyulást eszközöl különösen bajokban. Egy csomag ára 50 kr. nagyobb csomag 1 frt. használati utasítással együtt postán küldve 20 kr. 10 db.

Központi küldeményező raktár Budapesten:

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész úrnál Bécében: Pteban Xav. Ferenc a régi cs. k. tábori gyógyszerárban, István tér 1. sz., Dr. Girtler gyógyszerárban, Freung. 1. sz., Scharrer Béni utca 5. sz., Raabe Bruno 1. Bäckertstrasse 1. Drogisták: Prágában: Firt József gyógyszerárban, Fozis 1071. Győrben: Nedwed A. gyógyszer. a Múrtáren. Budapesten: Fáykiss József gyógyszer. a nagy Kristóf-hoz. Ilos N. gyógyszerárban, V. ker. Nádor-utca 3. sz. Buda E. városi gyógyszerárban, városbazar-ter 9. Pillich F. gyógyszer. Doroty-utca 8. sz. Urbán J. király-utca 98. sz. Krieger György Kalvin-ter. Barna Zsigmond márkóit utca 2.; továbbá Thallmayer s. Seitz, nádor-utca 10. Kochmeister Fr. utóadnál, nagy korona-utca 32. Neruda Mándor, háttan-utca 7. sz. Drogisták: Telkesy J. udvari gyógyszerész a várbán. Viassek E. gyógyszerésznél a Kristiánvárosban, Janostér, Dr. Szabó B. gyógyszerész Viziváros, fő-utca. Moldoványi J. gyógyszerésznél, Viziváros, fő-utca. Eisendorfer G. gyógyszer. Tabánban (Kácsváros) Polotska-utca és Devay Széllőy J. gyógyszerárban, Kristiánváros, Karacsony-utca sarkán. Aszon Károly József. Aradon: Rozsnyai M. és Schaller A. gyógyszer. Balaton-Füredén: Orbán J. Balassa-Gyarmaton: Csereványák Gy. és Heryepky K. B.-Csabán: Varsagh B. Berettyó-Ujlakon: Tamassy Géza. Debreczenben: dr. Rotzschnek V. E., Tamassy K. Güll M., Orvanyi O., Mihailovits István és Muraközy K. Duna-Földváron: Nádhely P. Egerben: Köllner Lőrinc gyógyszer. Eperjesen: Krivosz Gy. Korn V. és Makovitsky J. Ercsényváros: Czollner V. és Babochay K. Károlyváros: Bathory B. Kassán: Meggy K. és Wandraschek K. Komárom: Kasmárokot Generalsch C. A. Kis-Várdán: Khudy J. Komáromban: Schmidtauer A. Kirchner M. és Kovács Arisztid. Léván: Medvevitzky S. Losoncban: Kirchner D. és Pokorny L. Mező-Kövesdán: Fridly B. Mező-Károlyban: Rátz Gy. Mező-Kövesdán: Rátz P. Miskolcban: valódi minőségben csak Dr. Szabó Gyula és Ujházy Kálmánál kapható. M.-Becskerekben: Kovács S. Nagy-Kanisán: Prager Béla. Nagy-Károlyban: Fuleky F. Nagy-Körösn: Müller I. N.-Szombaton: Csepessy B. H. Váradon: Huzella M. Molnár J. és Herzig S. Etyházi-egyháznál: Korányi J. Szopok Alf. gyógyszer. és Kovács S. Nagy-Kálón: Hvezda K. Pakson: Malatinsky S. Pécsen: Sípocz J. Pozsonyban: Ery István. Patnokon: Fekete N. Rimasombaton: Hamalisk K. Rozsnyón: Pösch J. gyógyszer. útközben: Kökényes L. S.-A.-Ujhelyen: Szilasy J. Sopronban: Graner J. Szigetmonostorn: Stamborsky L. Szathmáron: Bossin J., Dr. Lengyel M. és Literaty E. Szarvason: Baris E. Szegeden: Kovács A. utóda Kerecsen S., Barcsy K. és Bokor A. Széchenyváros: Diebilla Gy. és Kovács M. Székelyhádon: Szabó J. Szentessen: Várdy L. és Podhrádszky L. Solonkón: Keckessy F. Szombathelyen: Rudolf A. Tarpas: Mon I. Tuzsolyváros: Jahnher C. M. belváros: Jahnher R. gyárkúlváros. Tescón: Agoston Gy. Tillyáron: Roky G. Tokajban: Csizsanyi B. Tolnában: Gömbös L. Tornallján: Ursinyi Zs. Ungváron: Bencs L. Lám S. Hoffmann B. Krausz A., Speck J. és Lukovics M. Václon: Frischmann F. Váradon: Gasi S. Veszprémben: Ferecsy K. és Sali Horváth F. Willaxton: Császár Gy. Zilahon: Unger G. Zircen: Teffel J. Erdélyben: Brassón: Jekelius N. Deesen: Roth P. Fogarason: Gleim R. Kolozsvárt: Valentini A. Gundhárdán: Wolf J. és Dr. Ember Bogdán. Kézdi-Vásárhelyen: Kovács F. M. Vaskhelyen: Bucher M. M.-Bécsben: Molnár J. C. Szepes-Szent-Györgyön: Beteg B. Ötves P. és Barabás F. Szarvason: Grafbus J. Vajda-Kunyadon: Dr. Juchó F.

Ezen kitűnő hatás, nem elegendő ajánlathoz gyógyszerész készítője FORTI LÁSZLÓ. Lak.: Budapest. I. k., Nádor-utca 8.

VERIA FORRÁS

Hazánk legtisztább, legolcsóbb és legjobb savdús, égvényes savanyuvize, Véghles-Szalattán, Zélyomm. mindig friss töltésben kapható a budapesti főraktárban: **Erzsébet-kört 56. szám alatt**, továbbá fűszerüzletekben és vendéglőkben! Telefon üszekötötték. Számos raktár a vidéken.

Különös figyelemre méltó!

Természetes BILINI SAVANYUVIZ

Legkiválóbb képviselője az alkalis savanyuvizeknek. (33,6339 szén-sav, natron 10,000 részben) mint gyógyforrás évenként növeli elismert jó hírnevét s azonosítást a legkiválóbb diatetikus italt képezi. **EDESKUTY L.** ur ivócsarnokában a nyári hónapokban pohárszáma is kapható.

Pastilles digestives de Bilin (Bilini emésztési csukorkák) biztos szer mindennemű emésztési zavarok ellen, mindig friss minőségben van készletben a főraktárban:

EDESKUTY L. cs. és kir. és szerb kir. udv. szállítónál, Budapesten, Erzsébet-tér 8. sz.

Kapható azonosítást minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben, szállodában és vendéglőben. Pastilles de Bilin a legtöbb gyógyszerárban és gyógyszerárkereskedésben.

Legjobb és Leghíresebb Pipere Hőlgypor

La VELOUTINE

Különleges Rízpor

CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

Alapítást 1865. ében.

12 kitüntetés és 14 kifizetés

Sokszorosításra ajánlják

Divald Károly Fiai fototechnikai műintézetük Eperjesen.

fénynyomatban, cinkográfiaiban stb. mindennemű rajzok, málapok, tárgyak fényképek stb. után. 1-50 fénynyomda Magyarországban. Gyorsajátók és technikailag legkiválóbb berendezésével, gyors, olcsó és jó kivitelű készíttetik. Munkák, az árak megközelítéssel, kérelemre ingyen és bérmentve.

Heinisch Schönheits-Crème № 1

Cs. kir. kizár. szab. Heinisch-féle szappó-crème I.

cs. k. gyógygyógytani intézet által ártalmatlannak találva, a legelőkelőbb orvosi tekintélyek által, mint dr. Billroth orvos-tudor, dr. Hebra orvos-tudor által a bécsi klinikán mint a legkiválóbb ajánlva. Ezen 1-50 számú krém minden tisztított arcbőr-reteget fájdalom nélkül eltávolít, megnyitja a pórusokat, elavoltítja a bőrtakákat, pórszenest, szepőt, himlőhelyet stb. A foltos, öreg, rinceos arcbőr a legnagyobb könnyűséggel elápolható az I. II. III. számú krém használatát után azonnal gyökeres barsonyphu, rózsás, arcbőr lép elő. Az eredményért keszesség vállalattik. Ara az I. számúak 5 frt, 1/2 (próbadoboz) 3 frt, az ehhez való II. sz. tej-crème ára 2 frt és a III. sz. növény-tajpor, ára 2 frt. (Feltér. vésszerű és várgás színbem). **Egyedül kapható a készítőnél**

Heinisch M. illatszergyára, alapított 1750-ben, Bécs, II. Praterstrasse 30.

Raktár Budapesten Török József gyógyszer. király-utca 12.

Sternberg A. és Testv.

Hangszer-Ipar

Budapest, kerpesi-út 36

Harmadikától kilenc árjegyzék!

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Sósfürdői idény megnyitás

Máramaros megyében, a szlatinai határban, igen szép fekvésű helyen, Sziget városától csak háromnegyed óra távolságra fekvő csinosan berendezett ugynevezett

Pável sósfürdő

idénye folyó 1891. évi május 16-án megnyitattott, hol jó és olcsó ellátás mellett a vendégek teljes kényelmet élvezhetnek.

Botta György szlatinai lakos, fürdő-igazgató.

Kwizda KÖSZVÉNYFOLYADÉKA

fájdalomesillapító szer

köszvény, csúsz és idegbajokban.

Ugyiszintén jeles hatású ficzomodásoknál, az izmok és idegek feszültségénél, helyi görcsöknél (lábikra-görcs), idegfájdás, főként pedig erősítésül nagy fáradtságok, hosszú menetek előtt és után.

Egy palacska 1 frt o. é.

Kwizda Ferenc János, cs. és kir. osztrák és királyi román udv. szállító és kerületi gyógyszerészeknek, Korneuburgban, Bécs mellett.

Bizonyítatik, hogy a helyőrségi kórházban és a hatonai fürdő-gyógyintézetben Badenben, Kwizda köszvényfolyadék a osz különféle alakjai, névszerint izomcsúsz, úgyszintén a köszvény és idegeség ellen, ép úgy magában, valamint hévfürdők segédesszköze gyanánt, jó hatással alkalmaztatott. Baden, 1886 szept. 21. **Dr. Mühlleitner,** cs. és kir. főorvos és kórház-vezető.

Főletét a Magyar királyság számára Budapesten **Török József** gyógyszerárban; kapható továbbá nagyban: Kochmeister Frigyes utóadai, Neruda N., Thallmayer és Seitz, Strobenz testv., s Detsinyi F.-nél; kicsinyben minden gyógyszerárban. Szíves figyelembe vételül. E készítmény vásárlásánál kérjük, mindig Kwizda köszvényfolyadékát kérni, és arra ügyelni, hogy épúgy minden palacska zárnyája, valamint a carton is a mellékelt védjegyvel legyen ellátva.

Kwizda Ferenc János, cs. és k. osztr. magyar és kir. román udv. szállító, és ker. gyógyszerész Korneuburgban, Bécs mellett.

Legjobb és Leghíresebb Pipere Hőlgypor

La VELOUTINE

Különleges Rízpor

CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

Alapítást 1865. ében.

12 kitüntetés és 14 kifizetés

Sokszorosításra ajánlják

Divald Károly Fiai fototechnikai műintézetük Eperjesen.

fénynyomatban, cinkográfiaiban stb. mindennemű rajzok, málapok, tárgyak fényképek stb. után. 1-50 fénynyomda Magyarországban. Gyorsajátók és technikailag legkiválóbb berendezésével, gyors, olcsó és jó kivitelű készíttetik. Munkák, az árak megközelítéssel, kérelemre ingyen és bérmentve.

50 év óta sikerrel használtatik!

Szeplő és májfoltokat, valamint az összes bőrtisztítálságokat eltávolít jótállás mellett a

Spitzer-féle szeplő és májfolt elleni arczenőcs és Salvátor-szappan.

Valódi minőségben egyedül a 115 év óta fennálló

DIENES J. C.-féle Salvator-gyógyszertárban **ESZÉKEN, FELSŐVÁROS,** kapható. 1 tégely Spitzer-kenőcs 35 kr. 1 darab Salvator-szappan 50 kr. Hatása előmozdítatik a Spitzer-féle salakos mosdóvíz használata által. 1 üveg ára 50 kr. Ajánlom makacsabb bőrtisztítálságoknál a **Milic-arczenőcsöt**, 1 tégely 50 kr. — **Kitűnő lyoni rizpor**, 1 doboz 1 forint, kis doboz 50 krajczár.

FIGYELMEZTETÉS! Készítményemet kitűnő hatásuk miatt sokan utánozzák, kerémit tehát a t. cz. közönség csakis Dienes-féle eszéki kenőcsöt és szappant kérni és elfogadni.

Raktár Budapesten, Török József gyógyszerárban Király-utca 12.

Postai megrendelések utánvétel mellett azonnal pontosan eszközöztetnek.

Meglepő hatása a Czerny-féle „keleti rózsatej“

mely oly szép, gyengéd, ragyogó fehér

ÜDE IFJU ARCZSZINT

köszönsz, minő semmi más, ép ily ártalmatlan szerrel el nem érhet, kitűnő szer a bőr minden tisztálsága ellen; eltávolítja a sárga vagy barna arcziót. Ara 1 frt, balszamszappan hozzá 30 kr.

Czerny-féle „TANNINGENE“

a legjobb olommentes, teljesen ártalmatlan, rögtön ható

HAJFESTŐ-SZER

mely a haj, szálak, valamint a szemöldök a leggyorsabb módon és már egyszeri használat mellett teljesen megbizhatóan és kifogástalanul ugyanazon fényű szőke, barna vagy fekete természetes színt adja vissza, melylyel az őszülés előtt bírt és mely arztan sem szappannal, sem gőzfürdővel többé le nem megy. Ara 2 frt 30 kr.

Szappanok, pouderek, szájjvizek, parfümök stb.

Törvényesen védett, legjelkimeretesebben megvizsgált és valódi minőségben kapható:

Czerny Antal J.-nél Bécs, I. Wallfischgasse 5. Szétküldés azonnal utánvétel mellett, megrendelések 5 frttól kezdve szállítást és csomagolási költség nélkül. **Leírások az összes készítményekről kívánatra ingyen és bérmentve.** Raktárak a nagyobb gyógyszerárakban, illatszerek és fodrászüzletekben; mindig határozottan **CZERNY** készítményét kell kérni a másnével visszautasítandó.

Raktárak a következők gyógyszerárakban: **Budapest, Török József, Király-utca 12.** Arad: Ring, Elias, Khudy; Budapest: Neruda; Békéscsaba: Tóth; Debreczen: Rotzschnek; Kassa: Wandraschek, Meggy, Molnár; Kolozsvár: Palóczy; Komárom: Kirchner; Ungvár: Hoffmann; Zogor: Vértés; Miskolc: Dr. Herz; Szeged: Barcsy; Békés: Temesvári; Jahnher stb.

Legjobb és Leghíresebb Pipere Hőlgypor

La VELOUTINE

Különleges Rízpor

CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

Alapítást 1865. ében.

12 kitüntetés és 14 kifizetés

Sokszorosításra ajánlják

Divald Károly Fiai fototechnikai műintézetük Eperjesen.

fénynyomatban, cinkográfiaiban stb. mindennemű rajzok, málapok, tárgyak fényképek stb. után. 1-50 fénynyomda Magyarországban. Gyorsajátók és technikailag legkiválóbb berendezésével, gyors, olcsó és jó kivitelű készíttetik. Munkák, az árak megközelítéssel, kérelemre ingyen és bérmentve.

50 év óta sikerrel használtatik!

Szeplő és májfoltokat, valamint az összes bőrtisztítálságokat eltávolít jótállás mellett a

Spitzer-féle szeplő és májfolt elleni arczenőcs és Salvátor-szappan.

Valódi minőségben egyedül a 115 év óta fennálló

DIENES J. C.-féle Salvator-gyógyszertárban **ESZÉKEN, FELSŐVÁROS,** kapható. 1 tégely Spitzer-kenőcs 35 kr. 1 darab Salvator-szappan 50 kr. Hatása előmozdítatik a Spitzer-féle salakos mosdóvíz használata által. 1 üveg ára 50 kr. Ajánlom makacsabb bőrtisztítálságoknál a **Milic-arczenőcsöt**, 1 tégely 50 kr. — **Kitűnő lyoni rizpor**, 1 doboz 1 forint, kis doboz 50 krajczár.

FIGYELMEZTETÉS! Készítményemet kitűnő hatásuk miatt sokan utánozzák, kerémit tehát a t. cz. közönség csakis Dienes-féle eszéki kenőcsöt és szappant kérni és elfogadni.

Raktár Budapesten, Török József gyógyszerárban Király-utca 12.

Postai megrendelések utánvétel mellett azonnal pontosan eszközöztetnek.

23. SZÁM. 1891. BUDAPEST, JUNIUS 7. XXXVIII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt fél évre — 6. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt fél évre — 4. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 6 frt fél évre — 3. Külföldi előfizetésekre a postaiag megfizetendő vitellj is csatolandó.

CSUKÁSSI JÓZSEF. 1841—1891.

A HIRLAPÍRÁS ma már életpálya Magyarországon is. Szerényen, de eltartja emberét, a kinek tehetsége is van, képzettsége is van hozzá, s azokat lelkiismeretesen szenteli oda pályájának. A valódi tehetségnek még hírt és elismerést is szerez, ha nem is oly könnyen, ha nem is oly hamar, mint például a szépirodalom, a hol a hír rögtön szárnyaira veszi az igazán hívatottat. A hirlapíró pályán dolgozni kell az elismertetésért, kitartással, éveken át végezni a fáradszó, az izzító, az idegrontó munkát s úgy gyűjteni meg apránként azt az erkölcsi tőkét, melyet az alkotások más tere gyakran egyszerre nyújt a hívatottnak. A hirlapíróra igazán ráillik a név: nemzet napszámosa. Most is megcsik s most sem ritka dolog, hogy a napszámos napjal hamarabb fognak el, mint a hogy magának tartósabb emléket biztosítania sikerült; de névtelenség az ilyenek is csak a nagy közönség előtt névtelenség; azok, a kik vele együtt a nemzet művelődési törekvéseiben a napszám-munkát végezték, ismerik értékét s megbecsülik igaz érdeme és a szerint, a mily hivatottsággal és lelkiismeretességgel élt foladatának.

És ha a hosszantartó, emésztő munkában ereje megtörött, ha vagony nem gyűjtött, vagy e pályáról más jutalmazóbbra idején el nem menekült, ma már nem kell attól félnie, hogy mint az előtt, választású csak a nyomor vagy a megváltó győzelem között lehet. Hála ifjonti keresményéből félre rakott s a közönség pártfogása által szépen megnövelt filléreinek, van már olyan intézete, mely legalább a szigorú nélkülözéstől megóvjá öreg napjait. A magyar hirlapírók nyugdíjintézete most tölti tőkegyűjtő első évtizedét s van már annyi alapja, hogy egy igénytelenséghez hozzá szokott írónak, legalább szerényebb faluhelyen néhány nyugodt és gondtölt mentes évet nyujthat a megfizetett munka hosszú évei után.

Hogy így van, azt a magyar hirlapírodalom mindenk fölött annak a hirnök köszönheti, mely örökbe szállt rá e pálya nagynevű úttörőitől s melyet

az utánok jövő nemzedékek igyekeztek gondosan föntartani. A magyar hirlapírás becsületes jó nevének e gondos megóvása jó tőke volt, mely anyagiilag is szépen jövedelmezett, s ha a közönség pártolását meg fogja érdemelni úgy, mint eddig tette, ezutánra is, a távolabb jövőben még dúsabb kamatot is hajthat a nemzet kulturmunka névtelen munkásának is.

Azok között, a kik a magyar hirlapírás tekintélyét föntartották és gyarapítani igyekeztek, a kik kitartó munkájokkal e téren nem közönséges sikert értek el, előkelő hely illet meg Csukási Józsefet, a kit legszebb férfikorában, ötvenedik évében, szőlított ki sorainkból a halál,

s kit mindnyájunk fájdalmas részvétele kísért el utolsó útjára, örök pihenésre. Ereje, mely alkotni, teremteni tudott, már jóval előbb megtörött, árnyként járt közöttünk immár két év óta, keblében a halál csirájával és kínzó tudatával.

Mint hirlapszerkesztő, a nyilvánosságnak volt embere s mégis a nyilvános életnek inkább a háttérben tartotta magát. «Szerénysége, — írják róla azok, a kik legközelebb álltak hozzá, — mely kerülte a fényt; természete, a mely szeretete jobban vágott, semmint tapsra: távol tartották őt a nyilvános élettől. Megvolt azon adománya, hogy egy szűkebb kört szeretetével magához kössön; soha sem tett kísérletet arra, hogy nagyobb köröket elkápráztasson. Ámbár tehát az irodalom mezején volt munkás, nem lett országos hírt ember. Soknemű küzdelemmel tiszteltetreméltó állást vívott ki magának s egyénisége várszával tartotta meg küzdelmei bérént.»

Csukási József, egy tiszteltetreméltó polgári család ivadéka, Győrött született, 1841-ben. Ott végezte az első gimnáziumot, Sopronban, az ev. lyceumban, a négy felső osztályt. Innen jogot hallgatni Bécsbe ment, majd Budapestre jött, a hol csakhamar benső barátságot kötött az akkori fiatal irodalom tehetséges és előkelő tagjaival: Toldy István, Berczik Árpád, Almási Tihamér, Fésüs György voltak személyes és irodalmi barátai. Simán, kellemesen verselt, kedves egyszerűséggel írt elbeszéléseket, s élénk részt vett a napisajtó munkájában. Csakhamar meghívtást kapott haza, a «Győri Közlöny» átvételére s már 1861-ben otthon volt mint szerkesztő. Ez időbe esnek szívének édes küzdelmei s nemcsak a küzdelmeinek díja: neje lett Zmeskál Aranka, Győr volt polgármesterének kedves leánya, épen e tavasszal huszonöt esztendeje.

1866 ismét Budapesten találja őt, a hol felújult viszonya régi barátaival s ő az ú. n. «Kávéforrás» irodalmi társaságnak lett tagja. Ez idő a megfizetett munka és nehéz küzdelem ideje. Irodalmi munkásságával tartja fenn szerény családi tűzhelyét, a mely szívét hálával is eltöltötte, mert soha sem volt házas élet zavartalanabb, mint az övé. Lapot szerkeszt, tárcákat ír, regénye-

CSUKÁSSI JÓZSEF.

ket fordít, sőt mint műfordító magára vonja a figyelmet; a Kisfaludy-társaság tőle Middle-March fordítását és a király-idilleket adja ki. 1878 végén alapítja a «Pesti Hirlap»-ot. E lapnak épen halála napján mult tiz éve, hogy utolsó számát szerkesztette. A kiadóval előfordult különbözetek miatt megvált e laptól, s megvált vele együtt az egész szerkesztőség, kikhez Rákosi Jenő csatlakozott, hogy megalapítsák a «Budapesti Hirlap»-ot.

Ez nagy fordulat volt életében. Lapját a közönség fölkarolta s az az ország egyik legolvasottabb lapja lett, mely szép sikereket is aratott s anyagi jutalmat is hozott.

S ebben nagy része az ő buzgó, mindenre kiterjedő figyelmi szerkesztői tevékenységének volt, melyet kedvvel, hivatással végzett. Am az erős munka megfeszítette a természetétől ügyis gyenge szervezetét. Az irókünyevezett családi betegsége, szívbjai támadta meg, mely másfél évvel ezelőtt komoly fordulatot vón. A szerkesztőség rendes munkájában ezentúl részt nem vehetett, s 1889. telén lemondott róla az orvosi tudomány. Hogy súlyos bajával még küzdeni bírt, annak az önfeláldozó hitvesi gondozásnak és ápolásnak köszönhető, melylyel áldott jóságú neje körülvette, a ki aggodalmasan óvta minden szellőtől, minden kedélyföldindulástól, el tudta találni kimondatlan gondolatát, meg tudta előzni akarátát, oldala mellől nem távozott, vitte egyik üdülőhelyéről a másikra, s oly példáját nyújtá az önfeláldozó női gyöngéd szeretetnek, hogy annak senki megilletődés nélkül tanuja nem lehetett.

Am a halált kijátszani még ennek a példaszervi gondozásnak sem sikerülhetett, legfőjebb nehányszor visszariasztani s a győtrő fájdalmat enyhíteni. Két telen át Merán, nyaranta pusztaszentmihályi szép gyümölcsösének, mely a szegény betegnek annyi örömet okozott, enyhe hűse csillapítá némileg kínjait. De a gyenge szervezet végre kimerült, s a múlt hó 29-én elérkezett az az óra, mely fájdalommal együtt életének is véget vetett.

Csukási József, mint lapszerkesztő, a hirlap-irodalom körül valódi érdemeket szerzett. Mint költőnek szelid volt műzsája, mint lelkülete. Irodalmi hagyatéka nem nagy kiterjedésű, de a mi utána fönmaradt, visszatükrözi jó lelkét, némas jellemét, mely méltó volt mindvégig azok szeretetére, kik közelebről ismerték.

Legyen pihenése enyhe, a híven teljesített kötelesség után.

KÖLTEMÉNYEK.

Csukási Józsefől.

Dalok Arankához.

I.

Szerelmünkre hogyha gondolsz,
Mondod esodátat fog el,
Piczi szived hogy bir olyan
Roppant boldogságot el!?

Nézd az ingó rózsabimbón
Bengő harmateseppeket,
Mily parányik, s bennök mégis
Megláthatni az — eget.

II.

Ne mondja nékem senki többé:
A lélek színe nem a szem!
Hazugság volt s marad örökké,
Én nem hiszem, én nem hiszem!

Im nézettek az ő szemébe,
Minő sötét és fekete,
S a lélek, mely ragyog belőle,
Fehérből, fényes lehet-e?

Románcz.

Aranyhaju királykisasszony,
Azt álmodta: immár menyasszony;
Kért titkon oly rég epedett,
Szerénados dalnok neje lett.

Reggel, hogy lenéz az ablakon,
Czifra népség sürg az udvaron;
Vén király jött kémi szép kezét,
Hozzá megy-e, meg se kérdezők.

Oltár előtt fényes nápszereg,
Az orgona tompán kesereg,
Fölsírnak a templom falai,
Összezúta lantját valaki.

Góthéből.

I.

Babért kötni koszorúba
Nem nehéz dolog,
Nehezebb találni hozzá,
Férfi-homlokot.

II.

Borostyán és gyöngéd kedély
Támasz keresve hisz, remél;
Ha nem lel fát, falat,
Rá földi szenny tapad,
S nem ér több nyarat.

AZ EMBER.

Te vagy a sorsa önmagadnak,
Jajongó, gyöngé ember!
Az istenek semmit sem adnak,
Szívednek a mi nem kell.
De vágyad, az a telhetetlen,
Bár nagy az üdvé' részed!
Csak az kell, a mi lehetetlen
S a mid van, azt lenézed.

Az élet teba gyönyörrel,
Átkod hiába tombol!
Örömmel nyulj hozzá, ne pörrel
S ment lész a fájdalomtól.
Bölesen van itt minden beosztva:
Rajtad kívül s tebened;
Te bontod fel csak jóra, rosszra,
Te monddod csak ilyenek.

Isten, midőn porbul teremtett,
Sorsod kezébe adta:
Te szabsz magad elébe rendet —
Felelj hát te miatta!
Ha üdvödöt rossz helyt kerested
S forrását sem találad:
Te zúditod fejedre vesztet',
Mely üdv helyett halált ad.

Oh, nézz körül csak tiszta szemmel,
Sorsodnak meghajolva:
Szemed egyetlen zugot nem lel,
Hol rózsá s fény ne volna.
Előtted áll minden kitérva
És téged hív mosolygón —
Mégis te volnál hát az árva
Ezen a földi bolygón?

Te vagy, te vagy! mert életednek
Se célja nincs, se éle;
Bajod forrását itt erednek
Bát, pusztulást lehellve.
Csak ösztönöd diktálja benned
S a múltó percz hatalma;
Nincs egy sziporka láng, mi benned
A legfőbb lényre vallna.

Vágyad virágot tépni kerget
S vakon indulsz az utra;
Kikerülöd a rózsaberket.
Önként kopárja jutva.
S mohón ha tépsz is rózsaszálát
Bolyongásodban itt-ott:
Ingert nem ez ébreszt tenálad,
Hanem — mit más szakított.

Oh, légy szilárdabb! Czálnak, elvnek
Juss tiszta birtokába;
A perczek, évek futva telnek
S ki elszalasztja — lába.
Egyetlen üdvünk van: az élet
Rövid, de gyors folyása —
S ha ezt, ember méltón nem éled,
Magadra vess, ne másra!

DÉNYI JÁNOS.

A NUMERO 4-ES.

A vasúti életből.

Irta SCHMIDT SÁNDOR.

Kovács inasnak adták, csakúgy mint a rossz gyerekeket. Pedig a fiú ügyes volt és szeretett tanulni. Hanem a szegény ember nem költött sokat a gyermekeire, kikből rendszeren annál több van, mentől nagyobb a szegénység maga. Az egyetlen fiú, a későbbi kapós örökös, majdnem csak a gazdagoknál járja.

A gyerekek jól viselte magát, s csakhamar megtanult kovácsolni. Ez is olyan dolog, akárcsak a Kolumbus tojása, addig üsd a vasat, a mig meleg — ezen fordul meg az egész. Lehet, hogy a dolog nehézsége épen ez egyszerűségében rejlik. Denique ő már értette a legény vagy a mester kalapácsának a nyelvét, melylyel az üllőn beszélgetni meg parancsolni szokás. Mikor a tüzes vasra a sulyos öreg kalapácsokból szép taktusban hárommal is vernek, a negyedik, szépen csengő kis kalapács zengi, hogy: no még egyet, most még kettőt, ez már elég. A ki sétaközben nem restel egy-egy kovácsműhely előtt is megállani, kivált úgy estefelé, mikor a szikrák olyan szépen pattognak jobbra-balra, érdekel nézheti végig.

A kovácsolás után jött a reszelés. Ez is egyszerű és bajos dolog, mert a bonyolódott munkákat ma már könnyen megtanulja bárki. A reszelővel csak szép sima, egyenes lapot kell csinálni, ennyi az egész. Sok verejtékkel ebbe is megokult. És így tovább, a mint kamaszodott, mindinkább jobb kovácsnak vált.

A vasárnap meg az ünnep csak annak igazán valami, ki más napokon dolgozik mindig. A szabad délutánkor a kovács inas is királynak vagy pláne mesternek képzeli magát. Ételben-italban vagy más valakiben nem sok kárt tehetnek, legfőkébb magukban, tehát szabadjukra hagyják őket. Zsebök ürességénél a kedélyük gazdagsága nagyobb. Szeretnek elsétálgatni oda a mezőre. Megkeresik a patakot, árkokat ugrálnak, kergedőznek, birkóznak és szabályszerűen kifárasztják egymást. Jó pihenő ilyenkor a vasúti tóltás árnyékos, füves oldala, hol még egy-egy vágatott vonatban is lehet gyönyörködni. A ki vassal dolgozik, azt érdekli minden, a mi vasból való. A vasúton pedig annyi mindenféle van vasból, legkivált maga a gép.

Ez megtetszett a fiúnak is, úgy, hogy mikor csak tehetett, mindig azon a szilaj gőzösön járt az esze. Megbabonázta egészen, ő olyan gépre vágyott. Az öregeknek nem igen tetszett a dolog, de mikor rájöttek, hogy a fiu se így, se úgy, egyaránt semmibe sem kerül, hát belenyugodtak, legyen tehát ezután lakatos. Az igaz, hogy holmi kopott ruha, elnyűtt lábbeli a kovács inason kívül a lakatos inasnak is kell, hanem szerencsére ez a beruházás már megvolt. Azután ez a pályaváltóztatás ért legalább annyit, mint az, mikor hajdanában a bukott diák elment a praeparandiába és tanítónak készült.

A lakatos már finomabb valami ám, mint a kovács. Ezt ugyan kevésbé finom leczkében tanulta meg, hanem aztán tudta is. Elpusztult zárat kinyitni vagy fás pinczék ócska, rossz lakatjából újat csinálni jól tudott. Küldték is mindenfelé, hanem a gőzöst azért nem felelte el. Szép titokban össze is tákol egy szövevényes valamit, ő gépnek gondolta, de hiába csodálta meg az apjuk, a mester még is megrakta érte.

Így azután emberkedni kezdett. És mivel a világ rendje azt hozza magával, hogy a lakatos-inasból is egyszer csak legény legyen, ő sem állhatott ellen. Tehát felszabadult, mehetett ezután bátran a világnak. Hanem hát egy kissé mégis megállapodott, mert a lakatos meg a

gépész között még van egy árok. Ott a géplakatos tanyázik. Ez pedig már tudós, ki csak úgy mosolyog az ártatlan kulcsos lakatoson. Kezde a dolgát harmadszor is majdnem előről újra. A szerencse azonban nem hagyta el, csekély napszámért felfogadták a gépműhelybe mégis. Mivel pedig a tanulékony, ügyes ember a géplakatosok között is ér annyit, mint egy elősmert jó tánczrendező úgy farsang idején, őt is megszerették és mikorra katona sor alá került, körülbelül tisztában volt már a dolgával.

A katonaságnál másféle gép mellé adták, mint minő a vasút iramló gőzöse. Ágyút kezel, mely tudvalevően a villám-vonatnál is gyorsabban szállít, lefelé vagy fölfelé, mennyországba vagy akár a pokolba is. Ez a gép azonban nem igen tetszett neki, pedig szívesen marasztották, mikor ideje letelt, de a káplár úr csak visszaki-vánkozott az ő gépjé mellé.

Végre mégis csak elérte célját, gőzökre került, természetesen előbb csak fűtőnek. De a gépésze el nem cserélte volna senki fiával sem. Csak úgy ragyogott minden esap meg fogó azon a gépen, melyet ő tisztogatott.

Azt mondják, hogy az önérzetet igen neveli az is, ha bottal járunk, de sőt, ha csak magas sarkú lábbelink van is. A magas tetejű kalapban is különönbek érezi magát az ember, mint valami lapos fejfűdő alatt. De ha a lovas mindezeket jóval fölülmulja, úgy hogy jogosan beszélhet csak úgy félvállról a gyalogossal: akkor biztosan mondhatom, hogy a vasút gőzös gépén mindenek fölött valami hatalmas büszke érzet támad föl bennünk. Azoknak a füstös embereknek van is önérzetük, annyival inkább, mert az életükkel játszanak mindig.

A gépet ősmerni kell, de ősmerni kell a pályát magát is. A ki vasúton jár, minduntalan láthat a sínparók mellett jelző oszlopokat, melyeknek félreapott tábláin afféle mérnök irakadabrák vannak. A gépész mindezekre ügyel, mert intőjelek, nehogy megfenekedjék vagy a sinekből ki ne ugorják a vonat. Mert hát kis vigyázatlansággal ez utóbbi is könnyen meg-esik és akkor azután ki ide, ki oda.

Ma már azonban tökéletesebb a vasúton is minden. Ha a kellőnél gyorsabban megy a vonat, vagy ha gyorsan meg kell állani, a gép szabályozója mellett egy kis fogót nyit ki a gépész és ime a vonaton minden egyes kereket egyszerre, rögtönösen fékez. Hanem a jó gépészt is csak az neveli, ha mentől többet jár a gépen. Az a gép valóssággal beszél neki, mikor az avatlatlan pokoli lármát vagy össze-vissza zakatolást hall rajta. A rendes járáskor minden ketyogás jelzi, hogy nincs hiba sehol, még a kicsinyke bajt is a fülével látja meg ütközben a gépész. Dobogás, szuszogás, vartyogás, sípolás, csoszogás, pöfögés, pattogás és még sok más egyéb hang az, melyből — össze van rakva ez a különös nyelv.

Az újdonsült fűtő tizenhét hónapig tanulna mindezt, mig azután a diploma után nézhetett. Mert a gépész sem lehet el oklevél nélkül. Egy komoly bizottság előtt kell kiállani a sarat, úgy, hogy csak kemény munka és még keményebb szorongások révén adják ki a nagy peccés írást. De ezt is megkapta és így végre valahára a kezdet végéhez jutott.

Az egészben csak egy volt a bökkenő, az a bizonyos foka meg eskimó história. Sok a gépész, de kevés a gőzös. Hanem hát meglelt volna már ő így is, mert ugyan a műhelyben dolgozott újra, de már mint kisegítő kisebb-nagyobb útakra is eljáratott. Beteljesedett az álma.

Itt volt már az idő, hogy szétnezzzen kissé a világban. Az öregeket már elemészttette a sok baj. A szegény munkás ember rendszeren előbb pusztul el, mint mikor a 40 éves munkában el-

satnyult hivatalnokot penzionálni szokták. De kell e tökéletesebb nyugdíj azután annál, mint a melyet a circumderunt örökké szép dallamával osztogatnak?!

A szülői házat hiába kereste volna, mert ez ő náluk luxus. Ha poétának nevelik, nem kétlek, hogy szépen megénekel igaz elhagyatottságát. Így is ép oly kevés volt talán elhagyatott, mint akár a kesergő költők. Volt mindenekelőtt pénze, sok, tekintélyes összeg. Kerekaszámában kétszáz forintja. Tizenhét havi 1 frtos napi-bérből ennyit megtakarítani csak az igazán szegény tud. Pedig ő nem koplalt és ruhája is volt alkalmas. Hanem a mértéket mindenben kedvelte. Így gyűlt garasokból a forint, mert a pénz is párváljon jön vagy megy, akár csak a galamb.

Egy luxusnak még sem tudott ellentállani, ünneplő sapkát vásárolt. Nem aranyosat, minőt rendszeren szok viselnek, kik restellik foglalkozásukat, — hanem olyat, melynek az igazán helyén egy kis vasuti gőzös képe volt kiverve. Nagy örömeire szolgált, mikor a serdülő gyerekek újjal mutogattak az ő gépjére, legalább mindenki látta, hogy micsoda mester.

Meg is látták a nagyobb gyermekek is, kivált azok, kiket azután ha szegények, rendszeren gyorsan megöregít az élet, a lányok. Egy azonban nemcsak a sapkáját, de saját magát is jobban szemügyre vette és nem sok időbe került, mig megösmerték egymást. Az egyszerű emberek nem parádeznak annyit, mint az uraságoknál szokás. A legény rendes, munkabíró, a leány dolgos, erkölcsös és ilyenkor a mátkaság csakhamar megvan, mikor a gépnélküli mozdonyvezető is gyönyörűségesebbnek látja a világot.

A leány ezután vár, mig csak el nem jó az ő idejű is. A szegény ember ugyan okatlanul nem egyszer szokott cselekedni, hanem hebehurgyán alig. Ez a várás mindkettejüknek csak az öröm további forrása lett. Tervezettek ők is. Ott laknak majd a vonal mentén és hangos futtyel adja tudtul, mikor a vonattal el- vagy haza robbog. Azután lesz ott hely a réten egyének is, legalább nem kell majd a kicsinyeknek messze járni a jó levegő után. Nem úgy, mint neki, még kovácsinas korában.

Mikor azután a diskurzus idáig jutott, a mátkája csak úgy duzzogott a nagy szégyenkezéstől. Hanem azért csak kibékülve váltak el, a mint szoktak egy egész hétre. A munkás nem ér rá úgy nap nap után vizitálni.

A műhelyben örömhír várta. Ideiglenesen gépre osztották be, mert a vonalat javítani, kaviccsolni kellett és a kavicsbányákba rendkívüli vonatokat indítottak.

Ha az utazó közönség tudná, hogy gyakran mily kockázattal utazik, aligha jövedelmezne annyit a zóna. A vonatok rendes forgalmában fennakadásnak nem szabad beállani, itt csak a lehetetlenség az, mielőtt meghátrálhatnak. A vonatok forgalma egy lüktető edényrendszerhez hasonlít, zavarjuk azt meg bármely pontján, nagy távolságban is megerzik azt.

Ezért a rendes forgalom de regula nem szünetel soha. Manapság már annyira megy a dolog, hogy a pályatestbe nem egyszer hidakat is építenek ugyan, de a vonatok azért zavartalanul járnak tovább. A vezető mérnök öszül olyankor, mikor tudja, hogy 20 percz mulva ez vagy amaz a vonat fog a pályán elhaladni, hol a rémesen lobogó fátylak világánál dolgoztat a sötét éjszakában. Ha azután a rögtönözve betölt és ismét kiemelt műben hiba támad, akkor arat csak a nagy kaszás igazán.

Az elővigyázat ilyenkor rendkívüli nagy ugyan, úgy hogy az efféle szerencsétlenség a legnagyobb ritkaság, hanem a kockázatazt ezért csak megvan.

A kavicsoló vonatok járása sem tréfa dolog. Mikor a pályatest szabad, gyorsan, néha csak

alig egy egerütnyi idő alatt vontatják a lowrykat a kavicsbányákba és szintűgy oszonak a kellő helyre, hol gyorsan lerakják a terhet és valamelyik kiterőbe kell szaladni a közeledő vonat elől.

Egyébként ez a szolgálat gépésznek nem terhes, unalmas inkább. Mérföldek helyett csak néhány kilométert járni, utasok helyébe kavicsot vinni: bizonyára nem egy. Ha kissé képzelgős a gépész, könnyen a lelánczolt Prometheusra gondol, ha ugyan hallott vagy olvasott róla.

De a kisegítő gépésznek még ez a szolgálat is kedves. Csak olyan gonddal néz a gépjén végig, mint az újdonsült orvos a legelső betegjén. A gépész meg a gép valami sajtóságos atyafi-ságban vannak. A gépész ezt legalább érzi. Neki a gép élő valami. Az előtt még inkább így volt, mikor a gőzösöknek neveket is adtak. A *Villám* vagy *Hortobágy* ért annyit, mint a Bodri vagy a Ráró szokott. Ma már csak a prózái számok járnak.

Nro 4. Ez volt a gép neve. Szép kis alkotmány, tökéletes, a mennyire csak a mai mozdony lehet. A gépész kezűegybén minden; a gőzszabályozó, fekező, a sip. Öröm volt látni, a mint elment a kavicsbányában várakozó kocsik elé.

Katonásan köszönté az elbocsátó forgalmi tisztet, egy jó hangosat futyult és megindult lassan. A szabályozót jó marokra fogta és a sürgős útnak megfelelően nyitotta ki jobban-jobban. A magas töltésről messze belátott a rétre, hol a szorgalmas földnépe sürgött-forgott. Örömtől dagadó kebellet szívta be a léget, mit a gyors haladás arczába hajtott, nem is ment már, inkább repülni látszott. A jámbor parasztek ámulva néztek utána.

De rövid volt az öröm s megboszulta magát. A repülőgép a szilárd sinekről im a pályatestre szökken. A talpákhöz zökkenő kerekek nem doboztak soká, mikor a fiatal gépész úgy volt, mint a kezdő vadász, ki a legelső nyúlól maga ijed meg nagyon, mert nehány pillanat után a gép a töltésről lezuhant.

Mikor azután odasiető emberek nagy sokára valahogy keservesen megemelték a gépet, csodálkozva látták, hogy az összezúzott gépész megmeredt újjai még mindig a teljesen kinyitott szabályozót szoritották körül.

Messze földön jártam, mikor az esetet megtudtam. Hazatérve, legelső útam erre a vonalra volt. A vasuti töltésen, de meg a földön is nyoma sem volt a katasztrófának. A vonatok jártak, csak úgy, mint előbb, rendszeren.

Napszállta már közeledett, s az ősi szél megszón fűjt be a kocsi ablakain hozzám. Keserűséggel éreztem át a sors kegyetlenségét, pedig semmim sem volt a szegény fiú nekem.

Az elárult mátkáról meg nem is beszélék. Az igazi fájdalom szegénynek, gazdagnak csakugyan egyaránt közös. Azt csak érezni lehet.

A MIKADÓ.

Harminez esztendőjénél több, hogy Japán és Éjszak-Amerika közt megkötötték az első kereskedelmi egyezség, melyet rövid időre reá követtek az Angliával, Francia- és Oroszországgal kötött szerződésék. Három évtizede elmúlt, hogy japáni ifjak európai főiskolákat keresnek föl tanulás végett, japáni követéségek székelnek az európai fővárosokban, sőt a civilizáció már annyira tért hódított a messze szigetországban, hogy a japáni államférfiak nagy előszeretettel keresik a kék, piros, fehér és zöld szalagoecskákat, a fejedelmi kegye és külső jeleit s az európai rendjelvadászok tőzsdéjén is, a császári japán felkelő nap-rend és a «Chrysantemum-rend» morális érték dolgában megelőzik a török Medzsídjét, a szerb Takovát és a perzsa nap- és orosz-lán-rendet.

A kereskedelmi és diplomáciai összeköttetések élénksége daczára, Japán maga meglehetősen ismeretlen ország maradt, különösen nálunk, a kik nem vagyunk turista-nemzet, a mikadó pedig az ő különösen hangzó címével olyan titokzatos egyén maradt, mint a Dalai-Láma vagy a pekingi roppant várkastély közepén lakozó kínai császár.

Gyermekkorunkban a földrajzban, — mert a világtörténelemben még nincs helye Japánnak, — úgy tanultuk, hogy Japánnak két uralkodója van. Az egyik a shogun vagy taikun, a tulajdonképeni világi uralkodó, a másik pedig a mikadó, feje a lelkieknek, hasonlatos a világi ural-

ben kezdődött meg a birodalom két leghatalmasabb nemesei családjának, a Tairáknak és a Minamotoknak versengése, mely csakhamar polgárháborúvá fajultán, megigantta a trón alapjait is, és Japánt majd egy évszázadra a vérengzések, villongások, áldatlan forradalmak állandó színhelyévé tette.

Az évszázados küzdelemben résztvevett Japán

küldöttséget menesztett Kiyotóba, kifejezendő a császárnak alattvalói hódolatát; a szegény mikadó pedig, mit tehetett egyebet, mint évenként egyszer, szintén küldöttség által biztosítani kedvelt hívét, a shogunt, változatlan kegyelméről és bizalmáról.

A mikadó ettől az időtől kezdve soha el nem mozdult Kiyotóból. Palotája és kertjei óriási kiterjedésűek voltak, bővelkedők pompás tájakkal, tavakkal, vízesésekkel, hegyekkel, völgyekkel, díszítve, gondozva az utóéletlen japán kertészek által, termeiben összegyűltek a műipar mesés értékű kincsei, a szemképrázató lakkművek, pompás zománccok, jadekőből faragott meg-

ÉNEKESNŐ.

A JAPÁNI CSÁSZÁRNÉ EURÓPAI ÖLTÖZETBEN.

VIZHORDÓ.

VARRÓ LEÁNY.

ANYA ÉS GYERMEKE.

JAPÁNI NŐK. — PIERRE LOTI CZIKRÉHEZ.

mából deposedált pápához, minden anyagi hatalom nélkül. Ezt tanították régebben mindenfelé, s a kik szeretnek vele dicsekedni, hogy nem felejtették el, a mit a középiskolában tanultak, még ma is ellentmondást nem tűrő hangon jelentik ki, hogy Japánban a kettős uralkodás rendszere dívik.

A dolog pedig, mely egészen soha sem volt igaz, most már egészen nem igaz. A jelenleg uralkodó dinasztia első tagja Jimmu-tenno császár volt, a ki Krisztus sz. e. 660-tól 585-ig uralkodott. Tőle kezdve, — mert az előtte uralkodó császárok már a legenda homályában vesznek el — egész 1183-ig Krisztus sz. u. a japáni mikadó volt a Napország egyetlen és korlátlan uralkodója, s a XII. század első éveit-

egész katonai nemessége s a harc a Taira-család végmegsemmisülése által szűnt meg. A Minamoto-családból származó győző a japán nemzet legnagyobb hőse, Yoritomo, 1182-ben kapta a mikadótól a «Sei-i-tai-shogun» címet, mely szószerint lefordítva azt jelenti, hogy «A barbárokat legyőző hadvezér». Yoritomo e címet megkapva, támaszkodva a körülte csoportosuló katonai nemesség óriási haderejére, czélszerűnek találta levenni a mikadó vallairól az országkormányzás terhét s Kamakurát választva székhelyül, — míg a mikadó Kiyotóban székelt, — oda helyezte át az ország összes hivatalait és hatóságait. Rendeleteit természetesen mindig a mikadó nevében adta ki, de bízva erejében, sohasem törődött annak ohajtásaival. Évenként egy

becsülhetetlen szobrok és vázák, de e tündéri fényvel berendezett kastélyban a mikadó azért csak fogoly volt. Nem őrizte ugyan senki, mert jól tudták, hogy ereje, a melyre támaszkodhatnék, nincs, de nevében kormányozták az ő megkérdezése nélkül. Környezetét a kugé-k képezték, az udvari nemesek, afféle vagyontalan urak, kik gögösen nézték le a dúsgazdag daimiókat, a katonai főnemességet, mert szegénységük daczára az őök végtelen sora állt mögöttük, s a daimiók az ő szemekben csak parvenük voltak, s élt bennük a lélekemelő tudat, hogy jóbarosszban törhetetlenül álltak az egyetlen törvényes uralkodó, a mikadó mellett. Míg a kamakurai (később tokio-i) udvarban kardok és lándzsák csörögtek és csak csatákról s hőstettekről

Japáni fénykép után, Szemere Attila gyűjteményéből.

HAROKU,
Japán császárnéja.

Japáni fénykép után, Szemere Attila gyűjteményéből.

MUTSUHIRO,

Japán 123-ik császára a Jim-mu dinastiából.

folyt a szó, a kiyotói udvar adott hét századon át menedéket a költészetnek, irodalomnak, művészetnek.

A shoguni hivatalát a Minamoto-család kihalása után a Hojo-család, majd az Ashikagák vették át, míg végre majdnem husz évig tartó küzdelem után Iyeyas, a Tokugava-családból, legyőzve a Hideyori híveit, megalapította azon család uralmát, mely 1868-ig foglalta el a shoguni széket. Ő alapította meg Yeddót, a mai Tokiót, ezt választva fővárosául. Ő szervezte újra a közigazgatást, a törvénykezést és a hadügyet Japánban s a feudális katonai nemességet

szonozta s czéljuk nem is volt egyéb, mint az illető főrral éreztetni, hogy van Japánban hatalom, a melynek hódolattal és engedelmességgel tartozik.

A Tokugava-család uralkodása alatt a mikadó souverainitásának elve teljesen feledésbe merült volna, ha a kugé s velök együtt néhány daimió is, történelmi munkáikban folyton ném hangoztatták volna, hogy csak a mikadó a törvényes, az igazi császár, a shogun pedig csak bitoló, kinek akkor kell kiérezteni a hatalmat keze közül, mikor a mikadó ezt neki megparancsolja. Mito második hercege (szül. 1622. megh. 1700) daczára, hogy vérbeli kötelék fűzte a shogunhoz, óriási történelmi munkájában — a 243 kötetes «Dai-

Nihon-Si» (Japán története) — folyton a monarchikus intézmény törvényességét védi a dualismus ellenében, ugyanígy cselekszik Rai Sanjo. Japán másik nagy történésze «Nihon Gai-Si» (Japán külső története) ezimű munkájában. A népből tehát a tényleges hatalommal szemben csakis az irodalom tartotta fenn azt a tudatot, hogy bitoló által kormányoztatik s az igazi császár, a mikadó, akarata ellenére van télenlégre kárthatva.

1868-ban, midőn a szerződés megújításáról volt szó, az angol diplomataik voltak azok, a kik, a japán történelmet tanulmányozva, reá-

AZ ASAKUSA-TEMLOM TOKIÓBAN.

OSARDA BEISEJJE. — MUNKÁCSY MIHÁLY DRÓGLÁBÁB PESTIENYÉ.

FOGADÁS CARNOT ELNÖKNÉL.

Nem érdektelen képesportot mutattunk be olvasóinknak: egy elfogadó-estét Carnot francia köztársasági elnökénél, melyen a politikai, irodalmi és művészeti kitünőségek egész sorozata egyesül s mindmegannyi felismerhető arcképe után. Az ily fogadó-esték rendszeren az elyséi palotában tartatnak, az elnök hivatalos ebédei után, melyek méltán híresek arról, hogy a politikusok és diplomaták főbjein kívül, rendszeren a társadalom más kitünőségei is résztvesznek, s ez estélyek a francia udvariasság korlátain belül bizonyos fokig fesztelenek is, mivel mind maga Carnot, mind neje nagyon szeretreméltó modorúak és ügyes társalgók. Különösen Carnot neje, ki jótékonyágáról is nagyon ismer-

nok, előbb hadügyminiszter, jelenleg szenátor s egyike a radikális párt vezéreinek, a mely körülmény s általában demokratikus elvei gátolták meg (állítólag egyenesen a czár ohajtása folytán), hogy oroszországi nagykövetnek nevezzék ki. Billot különben jelenleg a hadsereg egyik felügyelője, épen úgy, mint a töle balra álló Gallifet tábornok, ki rangra nézve jelenleg a legelső katona Franciaországban, mivel a hadtest felügyelőinek főnöke, mely felügyelőkből lesznek háború esetén az egyes hadosztályok vezérei. Gallifet tábornok igen erélyes s korához képest bámulatosan tevékeny katona, de a mellett a társaságban is nagyon kedvelt ember, a walesi herceggel is jó barátságban van. Egyik szomszédja Lytton lord, angol nagykövet, a másik Floquet, a képviselőház elnöke, ki már III. Napoleon ál-

Egészben véve a 15 arcképből álló csoportot, mint láthatjuk, nemcsak a párisi elnök fogadó-ünnepéről ad érdekes képet, de valóban számot tevő, s részben a mi közönségünk előtt is sokat emlegetett, egyének csoportja.

A 32-İK SOREZRED SZÁZÓTVEN ÉVES JUBILEUMA.

Az osztrák hadsereg tisztán magyar gyalog csapatjai leginkább a hétéves háború kitérése előtt és ennek lefolyása alatt muskétás ezredek alakjában állítottak fel. Akkoriban nemcsak a huszárság, hanem a magyar gyalogság szapor-

Münster gróf, német nagykövet.

Gallifet tábornok, a hadsereg felügyelője. Lytton lord, angol nagykövet. Floquet, a képviselőház elnöke. Constans, belügyminiszter. Carnot neje. Say Leo, a hadügyminiszter. Billot tábornok, a hadsereg felügyelője. Habsburg-hercegnő, a királyi család tagja. Carnot, a köztársasági elnök. Jules Simon, hírlapíró, képviselő, a köztársasági elnök. Münster gróf, német nagykövet. Brissot, képviselő, volt miniszter. Gautreau asszony. Laurens J. P. festő.

FOGADÁS CARNOT ELNÖKNÉL AZ ELYSÉI PALOTÁBAN.

retes, jelenleg a legnépszerűbb nők közé tartozik Franciaországban. Képünkön az elnök két oldalán egy-egy akadémikus van, a «halhatatlanok» egyike, Halévy, az ismert regény- és színműíró, a másik Jules Simon szenátor, ki egykor mint hírlapíró s később mint közoktatásügyi miniszter szerzett magának hírnevet s még ma is jelentékeny helyet foglal el a konzervatív köztársaságok között. Carnot neje mellett van Say Leo, a híres nemzetgazda, előbb pénzügyminiszter, most szenátor, több tudós társaság elnöke, s a pénzkirály Rothschild benső barátja. A másik oldalt van Constans belügyminiszter, a ki jelenleg talán a legjobban üldözött ember Franciaországban, mivel az ellenzéki lapok rendszeren csak «gyilkos», «rabló», «nyomorult» s más hasonló jelzőkkel emlegetik, mivel kétségtelen, hogy igen erélyes és határozott ember, ki sokszor látszólag lehetetlen dolgokat is keresztülvizs, a mint legújában a párisi május elseji zavargások alkalmával megmutatta. Úgyanezen csoportban van Billot tábor-

lamcsinyja alkalmával, a híres szept. 4-én, nagy szerepet játszott, mint buzgó republikánus s ma is a radikálisok közé tartozik. Az elnök csoportjától jobbra van báró Mohrenheim, az orosz nagykövet, ki most tudvalevőleg igen jelentékeny ember Párisban, de a ki tagadhatlanul sokat is tesz az orosz-francia barátság megszilárdulására. Mellette egy híres nő van, Gautreau asszony, kit jelenleg általában a legszebb nőnek tartanak Franciaországban, s az előkelő társaságokban nagyon kedvelnek. Mellette van Brissot, a képviselőház egykori elnöke, a minisztertanács volt elnöke s jelenleg tekintélyes képviselő. A képesportozat jobb sarkán láthatjuk Laurens János Pál hírneves festőt, kinek «La Voute d'Acier» című nagy képe a Salon ez évi legkitünőbb művei közé tartozik. Itt van végül még Münster gróf is, Németország nagykövete, kiről a jelen év kezdetén, midőn Frigyes német császár özvegye Párisban járt, igen sokat beszéltek s kinek állását azóta megingottnak tekintik.

tását is leginkább gróf Nádasdy Ferencz tábornagy sürgette, ki Esterházy primás és más magyar főurak közbenjárásával Laudon, Lacy, Khevenhüller és a többi külföldről bejött osztrák tábornokok ellenkezését Mária Terézia császárnénál megszüntette. A vitéz tábornagy gróf Roggendorf komáromi várparancsnokhoz intézett egyik levelében a többek közt a következőket írta: «Ich muss darauf ganz resolut bestehen, dass man mir nicht wallonische Tölpeln und Dragoner, sondern húngarisches Fussvolk und Hussaren schicke. (Határozottan ahhoz kell ragaszkodnom, hogy nekem ne wallon kamaszokat és dragonosokat, hanem magyar gyalog katonát és huszárt küldjenek).» Nádasdy sikerei, melyeknél napi parancsaiban kijelentette, hogy a győzelmet csakis ezzelens huszárjainak és magyar muskétásai virtusának köszöni, végre Bécsben a Rákóczi ideje

* Lásd Roggendorf tábornok levelezését I. kötet. 730. lap.

óta készakarva mellőzött magyar csapatok felhasználását újból elfogadták.

Ily módon ez időben, — 1741-ben állított fel a mostani 32-ik gyalogezred mint muskétás csapat, melynek első tulajdonosa Ghymes és Gácsi gróf Forgách Ignác tábornagy volt. Ennek halála után 1773-ban gróf Gyulay Sámuel, 1802-ben herceg Esterházy Miklós tábornagy és gárdakapitány szerepeltek, mint tulajdonosok. Esterházy nevét az ezred még akkor is megtartotta, midőn már Eszter Ferenc Ferdinánd főherceg lett Esterházy halála után a tulajdonos. A harminczas évek vége felé 1840-ig az ezred nagyobb része Pesten az úgynevezett Űrményi-kaszárnyában állomásozott, mely nagy épület most kétféle osztva az Arany-János és Bálvány-utca sarkán akkori külső alakjából nagyon keveset veszített és csak 1850 után került ki Űrményi József tulajdonából. Nevezetes dolog, hogy e tisztán magyar ezred tisztikarában 1848-ban száz tiszt közül csak huszonöt magyar születésű tiszt volt. A nemzetiségük ily módon való különös beosztása évszázadok óta sarkköve volt a bécsi katonai hierarchia kötelességének, mely az akkoriban divó nézet szerint azt hitte, hogy a legénység tulajdon nemzetiségű tisztnek nem engedelmességek oly szívesen, mint idegeneknek, kik vele nem is beszélhetek. Ezen természetellenes felfogás nyomán magyar ezredre csak nehezen juthattak magyarok, míg a német csapatokhoz olasz, és a Németalföld elvészése után leginkább wallon eredetű tisztet adtak. Az akkori időből megmaradt katonai sématisztusokból ezen ferde viszonyt majd minden gyalog, vagy lovas ezrednél feltaláljuk.

A 32-ik gyalog ezred tehát 1840—1848-ig soraiban aránylag nagyon kevés magyar eredetű tisztet látott, míg legénysége a maga eredeti típusát mai napig is megtartotta, és ennélfogva felállítására óta a magyar seregek közül legkevesebb idegen emberanyagot vitt a harczterre, melyen minden alkalommal vitézül helyt állott, sőt több ember rendkívül kitüntette magát.

Az 1805-iki hadjáratban, midőn I. Napoleon serege előtt az osztrák csapatok úgyszólván tisztán védelmi harczot folytattak, a nélkül, hogy az ellenség előre nyomulását megakadályozhatták volna, az Esterházy-ezred október 30-án majdnem tízenkét óráig tartott szakadatlan ágyú- és fegyvertűzben a francia gyalogság színe-javát sakkban tartotta. Károly főherceg Veronából kelt jelentésében a Hofkriegsrath-ot arról értesíti, hogy ez napon Legnónál az Esterházy-ezred gránátosainak önfeláldozó vitézsége és bravourja öt és egész táborukat elragadta.

Nem kevésbé vitézül harczolt az ezred 1859-ben Olaszországban és hét évvel utóbb Csehországban, habár az ott elért sikerek nagyságát a nagyobb hadtesteknek nyomban bekövetkezett hátrányai elnyomták.

Az 1848/49-iki szabadságharczban nem vehettek részt, mert Radecky a végső órában meghíusította az ezred Magyarországra való visszatérésére már kiadott parancsot, melyet Mészáros Lázár hadügyminiszternél a főváros kebléből kirendelt küldöttség kieszközölt. Csúpan az úgynevezett koronaórség csapatjához beosztott egyik gránátos század kis része, Weissel János százados és Korponay főhadnagyval jutottak a nemzeti hadsereg soraiba, hol mindvégig vitézül harczoltak.

A magyar nyelv kötelező tudása folytán az ezred tisztikarában jelenleg kedvezőbb számarányban van a magyar elem, de még korántsem oly viszonyban, a mint ezt egy tisztán magyar ezred megkívánna.

NATÁLIA KIRÁLYNÉ KIUTASÍTÁSA BELGRÁDBÓL.

Midőn a jelenlegi szerb király anyját, Natáliát, a regensek Milán királylyal kötött szerződésük értelmében, Belgrádból erőszakkal eltávolították s a szerb főváros utcáin vér is folyt e miatt: nemcsak mi magyarok, de a külföldön is sokan megdöbbenéssel tekintettek délkelet felé, aggodva, hogy vajon nem most fog e fölrobbanni az a sokszor emlegetett löporos hordó a Balkán-félszigeten? Szerencse, hogy ez a véres epizód — legalább egyelőre — súlyosabb következmények nélkül maradt; de maga az esemény minden-

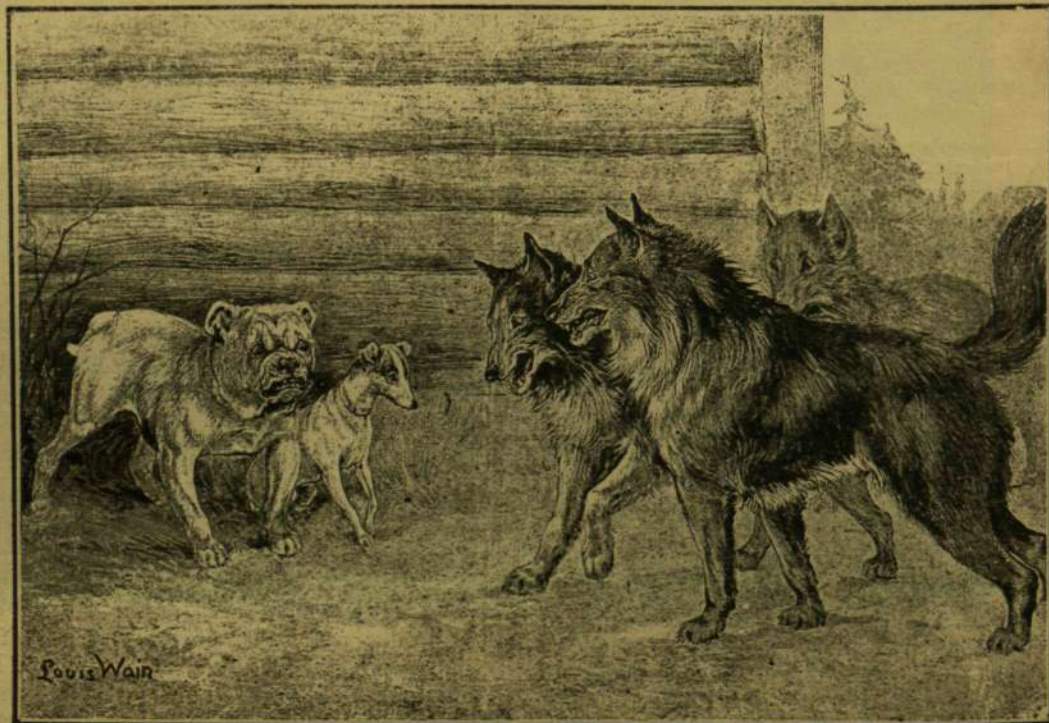

Natália száműzetése Szerbiából. — A tanulók visszaviszik Natália kocsiját lakására.

esetre sokáig emlékeztetesz; mert valószínűleg nem egyhamar fog ismétlődni a világtörténelemben, hogy törvényszerinti kormány fegyveres erővel őrzi ki annak az anyját, ki az ország királya. Képünk azt a részletet ábrázolja, midőn a rendőrök mára vasúthoz viszik a királynét, de az egyetemi tanuló s a fővárosi esőselek ezt megakadályozni igyekeznek. Ismeretes dolog, hogy ez a lázadás egyelőre sikerült, a királynét diadalmasan vitték vissza palotájába; de a kormány még az nap újból elvitette a királynét erőszakkal ugyan, de feltűnés nélkül a vasútra, honnan külön vonat szállította Zimonyba.

NEMZETKÖZI TALÁLKOZÁS.

Price Gyula angol festő, kitől már több érdekes szibériai rajzot mutattunk meg olvasóinknak, a többek közt a most lapunkban látható kis humorisztikus képét készítette, mely azt a jelenetet mutatja, midőn a kíséretében levő kutyák legelőször találkoztak a szibériai kutyákkal. Két kutyája volt az angol festőnek, egy «Punch» nevű tekintélyes bulldog s egy kis agárfajta állat, a szibériai erőteljes kutyától, mind a kettő teljesen eltérő alakú. Ez utóbbiak 50—60 km. nyire is el tudják a szánkát a havon huzni, vagy vontatják a csolnakot a vizen, de «európai műveltségök» nincs annyi, mint a büszke szigetlakó kutyáknak. Látszik, hogy a «Punch», az angol hírnevnek megfelelően, semminemű idegentől nem ijed meg s a rátorók ellenében megvédelmezni is kész kis pajtását «Kará»-t; de másrészt a szibériai kutyák sem oly vadak, mint országuk rossz hírneve gyaníthatná s inkább kíváncsisággal nézik az idegeneket, noha farkashoz hasonló alakjuk után méltán lehetne bennök feltételezni rossz akaratot is.

ANGOL ÉS OROSZ KUTYÁK TALÁLKOZÁSA SZIBÉRIÁBAN.

CSÁRDA BELSEJE.

Munkácsy legújabb magyar életképe.

Munkácsy hírnevét magyar életképekkel állapította meg. A «Siralomház», mely egyszerre a hir szárnyára vette, a magyar életből mélyen merített dráma; az «Éjjeli csavargók» is magyar, de már kevésbé magyaros. A «Tépésesinálók», az «Ujenczok», a «Birközök» tárgyát szintén hazájában találta meg a külföldön folyton emelkedő művész, ki koronként hazatért, s itt vázlatokat készített, hogy népeleti alakjaiból ki ne fogyjon. Koronként egy pár kisebb magyar életkép is került ki erős esete alól. Kezdetben az élet sötét oldalait festé, a szegénység, a gond bánatát és következményeit, később a szellem küzdelmeit, a vak Miltont, kinek szelleme világol, a haldokló Mozartot, kinek szelleme túléli hüvelyét; Krisztust, ki az igazságot hirdeti és meghal érte a Golgothán.

A művész az emberiség történetéhez fordult, a genre-képek kisebb stíljét fölvaltotta a drámai stíllal. Magyar tárgyú képet évekig nem festett, csak egyet, az «Ujenczok»-at; azt is megrendelésre, a nemzeti múzeum képtára számára, hol ez a kép Munkácsynak előadási virtuozitását méltán képviseli ugyan, de a drámai mélységű művészt nem.

Évek óta az első magyar életképet ez év tavaszán állította ki Munkácsy a párisi Salonban, hol egykor a «Siralomház» oly nagy diadalt és művészi kitüntetést vívott ki. Az új kép ezime a párisi katalogus szerint «Egy magyar csárda belseje». Mások azonban, kik még Munkácsy műtermében látták, «Az ő nótaja» czimen emlegették, a fő alak után, ki a koresmában cigánynyal muzsikáltatja magát.

Sokszor lefestett tárgy. Maga Munkácsy is festett már fiatal korában «Búsuló betyár»-t, a ki az ivóban igyekszik feledni bánatát. És sok genre-festőnk szintén festett hasonló tárgyú koresmai képet, minthogy a koresma zajos, tarka világa könnyen kínálja az alakokat s a színhely megengedi, hogy egész népesportortozatot lehessen bele illeszteni, a zsidó koresmárosal, vagy egy csinos koresmárosnéval és az elmaradhatatlan cigányokkal.

Munkácsy jelen képe készítésénél régebb benyomásának engedett, s talán a Párisban játszó magyar «cigányok» is serkentették, hogy lefesse őket igazán, úgy a milyenek otthon, az alacsony és füstös koresmában. A párisiaknak tetszetek is a kép cigányai, hogy végre nemesak a cifra és civilizált cigányokat ismerhetik meg, hanem igazi mivoltukat.

Híres művész hazánkfia, ha nagy képeken dolgozik, e mellett mindig fest még kisebb képeket. Vagy ha bevégezte egyik másik nevezetes alkotását — teljesen pihenni nem tudván — mindig egy-egy könnyebb feladatú kép megfestésével foglalja el magát. Most, midőn a «Honfoglalás» nagy képén dolgozik, mellékesen is hazai tárggyal foglalkoztatá esetét, s így született meg legújabb magyar életképe.

Közönséges koresma belsejét látjuk; balra a lécező söntéssel, jobbra a boglya-kemencével; alacsony szobát, mester-gerendás padlással. Az egyetlen asztal végénél erőteljes, szép paraszt legény ül, jobbjával oda könyökölve az asztalhoz, fejét tenyerébe hajtva, lábait keresztbe téve. Mellette az asztalon hosszú nyakú üvegek, de alkalmasint nem maga ürítette ki, hanem két ezimborája, kik már meglehetősen elázott állapotban vannak. A legénynek okvetetlen valami bánata van. A cigány primás a háta mögé állt, ott huzza neki; a banda többi tagjai ardrább, a boglyakemence mellett foglalnak helyet. Közük az a legény közt, kissé hátra húzódva ott áll a koresmárosné is, kiváncsian és figyelmesen vizsgálva a legényt, a kit ennek az asszonynak kifejezéséből és egész magatartásából, dacos legénynek sejtünk. Úgy tetszik, hogy nem is nagy nehézség lesz megszéledíteni. Ez a női alak, emelt fövel, csipőre tett kézzel, emlékeztet Munkácsy több képeinek valamelyik mellékes alakjára, hol mindig érzést és meghatottságot fejez ki. A cigányok kitünő tipikus alakok, a vén brugóssal, a kontrással, ki makrapipáját szítja, a gyerkőcz klarinétossal, ki ugyan csak fuja. A czimbalmost eltakarja az a paraszt legény, ki háttal áll felénk, s úgy tetszik, hogy

Ugyanis az európai és más államok papiros pénzjegyei, vagyis bankjegyei a fényképezet napról-napra fejlődő tökélye mellett, a hamisítás ellen többé meg nem védhetők.

Az angol bank puritán egyszerűségű jegyeit ép úgy utánozzák, mint az oroszok százfélé színű tarka bankóit és az új mintákat a hamisítók rendkívüli meglepő gyorsasággal képesek elkészíteni. Hiába vének az illető műv. szek, kik a bankjegy-minták kiállításával vesződnek, mikroszkopikus jeleket és jegyeket, az átkozott fényképezet ezeket ép oly pontossággal reprodukálja és nines eset reá, hogy még csak egy parányi pont is elmaradjon.

Legújában a francia bank rájött, hogy a jegyek kék színű nyomását a fotográfia nem képes eléggé tisztán utánozni. A kísérlet, mely első sorban a kormánynak iszonyu pénzebe került, teljesen meghiúsult, mivel a műkedvelő hamisítók oly érzékeny lemezeket készítettek, melyek még a halvány kék alakokat és rajzokat is híven utánozták.

Erre a bank elhatározta, hogy pénzjegyeit halványkék és rózsaszínekkel fogja nyomtatni, mivel két szín vegyületét a fotográfia nem lesz képes egyszerre utánozni. A bank vegyészeti és fényképezési az új színvegyületet minden hami-

UTAZÓ RUHÁK.

NYÁRI ÖLTÖZÉSEK.

bitatja a cigányokat: «csak ezt huzzátok». Meg is van a bandában a teljes igyekezet, hogy a legény kedvében járjanak.

A kép megfestésében, színeiben, minden egyes alakon megtetszik a kitünő művész. Az ősi kiállításán itthon is látni fogjuk.

HAMISITOTT BANKJEGYEK ÉS HAMISITOTT VAJ.

I.

Fényképezett hamis bankjegyek.

Midőn a mult század vége felé Scheele svéd vegyész észrevelte, hogy az ezüst vegyészeti elemzés alatt a világosság befolyásával végre fekete színt kap, valószínűleg nem gondolt arra, hogy az ezüst savak ezen különös természete utóbb egy új iparág alapját fogja megvetni.

Scheele kutatásait Niepc, Daguerre, Talbot, Legray és mások folytatták, kiknek nevei a fényképezet tudományával szoros összefüggésben állnak.

Mai napság a fényképezet az iparos, a művész, tudós, gyűjtő és az igazságszolgáltatás nélkülözhetlen eszközevé vált.

E helyütt azonban az értékes érem másik oldaláról kívánunk szólni.

sítás ellen tökéletesen megvédtetnek tartották, míg egy szép napon Schlumberger híres vegyész azzal lepte meg őket, hogy a fényképezet segítségével szemük láttára szebbnél-szebb jegyeket készített, melyeket a külső alak kellő megadása után a bank legelső és legügyesebb hivatalnokai sem tudtak megkülönböztetni a valódi bankjegyektől.

Schlumberger kijelentette, hogy a francia bank pénzügyei utánozhatás dolgában nem bírnak több jelentőséggel, mint a legrosszabb krajczáros könyomát.

Egyébiránt a híres vegyész azzal vigasztalta a bank igazgatóságát, hogy egyelőre, míg a fényképezet e téren ismét nem halad — a bajon csak még egy harmadik szín alkalmazásával lehetne segíteni, mely a papiros első rétege alá elhelyezendő.

Adig is szabad a vásár, és a míg az illető nagy pénzintézetek vegyészeti és fényképezési azon dolgoznak, hogy utánozhatatlan bankjegyeket állítsanak elő: addig a hamisítók benső köreibben mesterségük tökéletesítésén törők fejüket.

II.

Vaj, margarin és vegetalin.

Mindenki tudja, — írja Donnee Leo francia tudós, — hogy a vaját a tejből vesszük, hol

apró golyócskák alakjában feltalálható. Ezen apró golyócskák folytonos keverés és mozgatás által bizonyos idő alatt többé-kevésbé kemény tömeggé lesznek, melyet vajnak nevezünk.

Amde a vegyész nem éri be ezen rövid ismeretessel, hanem elemzéseit után rájött, hogy a vaj zsíros savanyok, vizes és sajtos anyagokból áll.

A zsíros savanyok a vaj súlyának 87—88%-át teszik, és olein, palmitin, stearin és butyirin-ből állnak. A vizes anyagok 10—15%-ra rúgnak, és a vaj készítésénél csak nehezen mellőzhetők. Egyébiránt ezzel a vajgyárosok és kereskedők nem igen törődnek, mivel mindenesetre nagyon jövedelmes üzletnek tekinthető, ha felebarátjaiknak egy font vizet három frankon eladhatnak.

A vaj folytonosan emelkedő ára és a fogyasztó közönség tehetetlensége a minőség megbirálásánál a hamisítást nagyban elősegítik. Először főtt burgonyát, gipszet és krétát kevernek a sáfránnyal vagy egyéb színekkel megfestett vajba.

Mindez azonban nem éri fel a különféle zsírdékok alkalmazásával, melyek mint margarin vagy a kókuszdióból vett vegetalin a nagyban való hamisítást jövedelmes keresetforrássá tették.

III. Napoleon kormányzata alatt Mége híres vegyész azzal lón megbízva, hogy a margarin iparról kimerítő, tüzetes jelentést tegyen.

A dolog vége az lett, hogy a margarin mai napság mint általánosan elismert ételmi czikk a lakosság szegényebb osztályainál használatba jött. A gyártást nemesak, hogy nem tiltják, sőt ellenkezőleg mindenféle világgiallításokon arany érmekkel és jutalmakkal kitüntetik.

Hogyan lett tehát az olesó ólomból tiszta arany? Ezt alább következő sorainkban akarjuk megfeyteni.

A margarint az ökör vagy tehén veséje vagy belei körül lévő zsírból készítik. Gondos gyártás mellett még leginkább hasonlít a természetes vajhoz. Elemzéséből kitűnik, hogy a benne foglalt zsíros savanyok 95%-ra rúgnak, míg a vajban, a mint említettük, csak 87 százalékot találunk. Vannak ezenkívül még más hasonlatosságok a margarin és vaj között, melyeket Jean M. F. tanár oleoréfractométer nevű készülékével könnyen fel lehet ismerni, s így élvezete nem ártalmas. De az aljas nyereszkevést hajszoló álipar már a margarint is meghamisítja. Ezen készítmények az egészség ártalmára vannak.

Ki hitte volna, hogy Ceylon, Ausztrália, és más exotikus vidékek kókuszdió (cocos nucifera) ültetvényei valamikor nemesak a vaj, de még a

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható:

SZEDER-INDÁK

ELBESZÉLÉSEK.

Irtá

BAKSAY SANDOR.

Ára füzve 2 frt. — Diszkrétben 2 frt 50 kr.

Tartalom:

Jábel. — Babett. — Három kereszt. I. A fehér kereszt. II. A fekete kereszt. III. Házaló kereszt. — Recipe.

Heinsch's Schönheits-Crème N°1.
Cs. kir. kizár. szab. Heinsch-féle szépítő-crème I.
a cs. k. gyógyszerintézet által ártalmatlannak találva, a legelőkelőbb orvosi tekintélyek által, mint dr. Billroth orvos-tudor, dr. Hóbra orvos-tudor által a kémi-klinikán mint a legkiválóbb ajánlva. Ezen 1-95 számú krém minden tisztán arczöréteget fájdalom nélkül eltávolít, megnyitja a pórusokat, eltávolítja a bőrtáskákat, pórszennést, szepiöt, hámlehetet stb. A foltos, öreg, rücsös arczöréte a legnagyobb keménységgel eltávolítható a sz. I. II. III. számú crém használata után azonnal ifjúkori, bárszappanra, rózsás, arczöré lép elő. Az eredményért keszeség vállalatik. Ára sz. I. számúnak 5 frt, 2/3 próbadozoz 3 frt, sz. II. és III. sz. leperstine ára 2 frt és a III. sz. növény-hajpor, ára 2 frt, (fehér, rózsaszín és sárgás színben).
Egyedül kapható a készlettel
Heinsch M. illatszergyára, alapított 1750-ben,
Bécs, II., Praterstrasse 30.

Raktár Budapest Török József gyógyszer. király-utca 12.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható:

A KISÉRTÉS.

SZINMŰ ÖT FELVONÁSBAN.

Irtá

FEUILLET OCTAVE.

Fordította RADNÓTFAI S.

Második kiadás. — Ára füzve 40 kr.

ADÁM ÉS ÉVA.

VIGJÁTÉK EGY FELVONÁSBAN.

Irtá

BERCZIK ÁRPÁD.

VIGJÁTÉK EGY FELVONÁSBAN.

Irták

FOURNIER és MEYER.

Francoziából TOLDY ISTVÁN.

Második kiadás. — Ára füzve 40 kr.

Epen most jelent meg: **RENNAN GYÖRGY** Epen most jelent meg:
SZIBÉRIA
A Century Magazin-ben megjelent közlemények nyomán ford. Zempléni P. Gyula 8-adt. 22 fvuvi tartalommal. Bolti ára 1 frt 20 kr. Kapható minden könyvkereskedésben és kiadónál Deubler József könyvkereskedésében Bécsben, II., Prater-utca 9. sz.

VÉGHLESI FORRÁS

VERA
FORRÁS
Hazánk legtisztább, legolcsóbb és legjobb szén-savdús, égvényes savanyuvize, Véghles-Szalattán, Zolyomm. mindig friss töltésben kapható a budapesti forrártárban: **Erzsébet-körút 56. szám alatt,** továbbá fűszerüzletekben és vendéglőkben! Telefon összeköttetés. Számos raktár a vidéken.

1891. jun 174. sz. 1891. jun
BUDAPESTI SZEMLE

a M. Tud. Akadémia megbízásából szerkeszti
GYULAI PÁL.
TARTALOM:
Echegaray. — Haraszti Gyulától.
Kaliforniai tanulmányok. (II.) — Gaulieur H. után francziából — Nendtvich Gusztávól.
Egy persa király háreme. — Kégl Sándortól.
A renaissance és Mátyás király. (II.) — Csánki Dezsőtől.
Az atyafak. Regény. (VI.) — Csiky Gergelytől.
Sicíliai Róbert Károly. — Longfellow után angolból, — Radó Antaltól.
Censurajnak a mezőgazdaság szolgálatában. — Bernát Istvántól.
Hírlapjaink és a M. Tud. Akadémia. — Szily Kálmántól.
Felméri és az új Magyarország. — Pauer Imrétől.
A magyar helyesírásról. — Volf Györgyötől.
Ertesítő. Gindely A.: Okmánytár Bethlen Gábor fejedelem uralkodása történetéhez. — Acsády Ignácztól. — Népszerű egészségügyi munkák: Lendvay B.: Huszonöt év Márkusfalva életéből. — Osváth A.: A jó egészség. — Anyák könyvtára. — Faragó Gy.: Az egészséges baba. — Csapodi J. és Gerlóczy Zs.: Egészségtan. — G. E. — Biró P.: A m. kir. hoavédelmi miniszterium működése az 1877—80 években. — v.—n. — Tokody Ö.: Összeférelt lapok az öreg plébanos irataiból. — fr.

Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapestben.
Legjobb és Leghíresebb Pipere Hölgyper
La VELOUTINE
Különlegesen Rizspor BISMUTTAL VEGETÍVE
CH. FAY, ILLATSZERESZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

„Hazánk legkedveltebb savanyuvize”
A MOHAI
ÁGNES
FORRÁS.
Legjobb asztali és üdítőital.
0 fensége József főherceg asztalán rendes itallal szolgál.
Friss töltésben mindenkor kapható
ÉDESKUTY L.,
cs. és kir. és szerb kir. udv. szállítónál, Budapestben.
Ugyszintén minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Meglepő hatáshu
a Czerny-féle „keleti rózsatej”
mely oly szép, gyengéd, ragyogó fehér
ÜDE IFJU ARCZSZINT
köleszőz, minő semmi más, ép ily ártalmatlan szerrel el nem lehet, kitűnő szer a bőr minden tisztatlansága ellen; eltávolítja a sárga vagy barna arczsint. Ára 1 frt, balsamszappan hozzá 30 kr.

Czerny-féle „TANNINGENE”
a legjobb olommentes, teljesen ártalmatlan, rögtön ható
HAJFESTŐ-SZER
mely a haj, szakál, valamint a szemöldöknek a leggyengédszerű módon és már egyszeri használat mellett teljesen megbizhatóan és kifogástalanul ugyanazon fényű szőke, barna vagy fekete természetes színt adja vissza, melylyel sz borulás előtt bírt és mely azután sem szappannal, sem gőzfürdőben többé le nem megy. Ára 2 frt 50 kr.

Szappanok, pouderek, szájvizek, parfümök st b.
Törvényesen védett, legkiválóselemben megvizsgált és valódi minőségben kapható:
Czerny Antal J.-nél Bécs, I., Wallfischgasse 5.
Szétküldés azonnal utánvét mellett, megrendelések 5 frtól kezdve szállítási és csomagolási költség nélkül. Leírások az összes készítményekről kívántra ingyen és bérn. Raktárak a nagyobb gyógyszerárakban, illatszere és fodrászüzletekben; mindig határozatlan CZERNY készítményét kell kérni a másodmüti visszatartásért.
Raktárak a következő gyógyszerárakban:
Budapest, Török József, király-utca 12.
Árad: Ring, Elias, Khudy; Budapest: Neruda; Bélnyenes: Tóth; Debreczen: Rotachnek; Kassa: Wandrachek; Mery, Molnár; Kolozsvár: Palóczy; Komárom: Kirchner; Ungvár: Hoffmann; Lugos: Vörtes; Miskolcz: Dr. Herz; Szeged: Barcsay, Hibay; Temesvár: Jahner stb.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható:
A NAGYMAMA.
Irtá
CSIKY GERGELY.
Először adatott a nemzeti színházban 1891 márczius 6-án.
Ára füzve 30 kr.
Postán bérmentve megküldve 35 kr.
PÁLFFY ALBERT.
Regény.
Ára füzve 2 frt, vászonkötésben 2 frt 50.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható:
R. BOWDLER SHARPE.
MÁSODIK nemzetközi madártani kongresszus
A egyik legkiválóbb alakja kétségkívül R. B. Sharpe volt, nemesac azért, mert az élő ornithologusok közt a legtevékenyebb, legmunkásabb és legtermékenyebb; de rénk magyarokra nézve különösen azért is, hogy nagy áldozattal s egyéb dolgainak félretételével egy nagy dolgozatot készített, azt nagy fáradsággal személyesen, meszsze földről hozzánk hozta, köztünk előadta, sőt dolgozatát egészen a magyar bizottság rendelkezésére bocsátotta, pedig különben szép jövedelmet biztosított volna az neki.

Mint hogy hazánkban csak igen kevesen foglalkoznak ornithológiával, sőt azok közül is, a kik a gyűlésben résztvettek, vajmi kevesen gyantitják, hogy azon kedves, örökké derült kedélyű tudós, ki kedvence volt a gyűlés tagjainak, — minő rendkívüli egyéniség, mily érdekes életpályát futott meg, s mily szellemi óriás az ornithologia terén; épen azért, úgy hiszem, szívesen veendik az olvasók, ha egyetmást röviden elmondok életéből, már csak annak illusztrálására is, hogy oly államban, mint Anglia, az ember büreaokratikus és iskolai szakképzettség, sőt protekció nélkül is nemesac kiváló szerepre küzdheti fel magát, de világhírű imponáló tudóssá és legelső tekintélylyé is fölemelkedhetik szak- és kortársai közt. Sőt lehet az edinburgi és londoni egyetemek disztudora, a nélkül, hogy egyetemi, vagy csak gymnáziumi tanulmányokat végzett volna, s lehet a világ legelső ornithologiai gyűjteményének igazgató őr, a nélkül, hogy tanári kvalifikációval bírna.

Kitűntetve számos mezőgazdasági kiállításon. Elismerések jockey-clubbóktól.
KWIZDA
cs. és k. szabad. Pestiúti színiudvar (mosóvíz lovaknak)
hosszú évek óta a legjobb eredménnyel használt mosóvíz erősítésű nagyobb fűrészek előtt és után. Nélkülözhetetlen segédszer szennelések, marjulások, irángás, az idegek feszültsége, taggyöngösség, bennulások és daganatok gyógyításánál. A lovaknak mozgékonytágot kölcsönöz, és kiváló munkálkodásra képesíti. — Egy palackkal 1.40.

KWIZDA
Kornenburgi marhatáp-pora
lovak, szarvasmarha és juhok számára, sok évi kísérlet szerint, ha rendszer nyújtatik, biztosan ható szer ótvágyhiánnyal, vérteljes ellen, s a tej javítására. Legjobbban elismerve mint segédszer a legzö- és emésztő-szervi betegségek gyógykezelésénél. — Egy dobozzal 35 kr., nagy doboz 70 kr.
A hamisítások elleni védekezés céljából ügyeljünk a fönnebbi védjegyre.
Fő letét a Magyar királyság számára Budapestben Török József gyógyszerárban.

Továbbá nagyban kapható: Budai Emil gyógyszer. Fyékiss J. gyógyszer., Detsinyi F., Detsinyi C., Duloz Antal, cs. és kir. udvari nyergesnél, Glass J. cs. és kir. udvari nyergesnél, Halbauer Testvérek, Hez Izidor és Társa, Hoffmann J., Kochmeister Fr. utóda, Maklary J., Márkus és Reich, Mautner Adolf, Molnár és Moser, Neruda N., Patak J., Pollak J. és Társa, Schlesinger és Szende, Schmiedek és Grünstein, Schwarzkopf A. és Wolf, Stern és Schmedl, Stiasny Testvérek és Társak, Strobenz Testvérek, Tanfer Károly gyógyszer., Thallmayer és Seytz, Topits J. fia. és Wertheimer és Frankelnál. — Kicsinyben a legtöbb gyógyszerés és drogriztánál kapható.
Kwizda Ferencz János, ker. gyógyszerész Kornenburgban, Bécs mellett, a cs. és kir. osztrák s a kir. román udvarok szállítója, állatgyógyszerekre nézve.

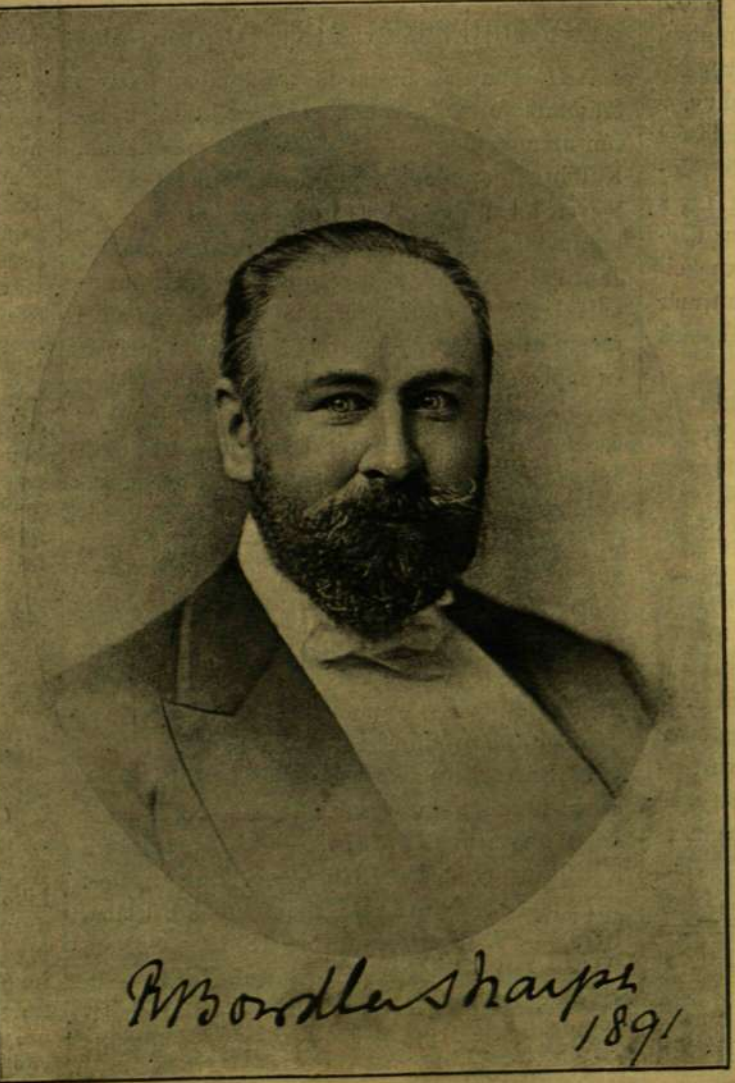
24. SZÁM. 1891. BUDAPEST, JUNIUS 14. XXXVIII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 16 frt — 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félévre — 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 6 frt félévre — 3 * Külföldi előfizetőkhez a postai megfizetésű vitelljé is csatolandó.

megírta a «Jegérek monografiáját» oly szépen és olyan alaposan, hogy ezen első munkájáért 500 font sterlinget kapott.
E siker által neki bátorodva, kiadója üzletébe lépett, mint segéd, s Quaritch úr alkalmat adott neki, hogy dolgozzék s irt is ezen szolgálata alatt folyton kisebb-nagyobb munkákat, melyek meglehetősen nevet szereztek neki. Tizenkilenc éves korában megöszült.
1869-ben a Zoological Society könyvtárának őr, s ekkor kezdte Dresserrel társaságban írni az európai madarak történetét; azonban ezt kénytelen volt abbahagyni, mert G. R. Gray, a British muzeum ornithologiai osztályának őr, elhalálozván, őt hivatott meg helyét betölteni, s e helyet elfoglalván, tüstént hozzáfogott a Bri-

tish muzeum madárkatalogusának megírásához. Ez pedig tulajdonképen nem kevesebb, mint az egész föld összes madarainak leírása, s eddig elé már 10 kötet jelent meg belőle, egy nyomtatás alatt van, kettő pedig munkában. Ez a katalogus mindenesetre alapvető munka lesz az ornithológiában, ha elkészül; de már eddig elkészült részeiben is az.
Ezen folyamatban levő nagy munka mellett Sharpe egyéb nagyszabású ornithologiai munkákat is ír. Igy irt sok kötetre menő kilenc nagy önálló munkát, melyek negyed- és nyolczadret kiadásai mindenütt ismeretesek, a hol a tudomány ezt a szakát művelik. — Azon túl irt öt nagy monografiát folio alakban és 189 egyeb dolgozatot egyes országok, szigetek és gyűjtemények madarairól; leírásokat, értekezéseket, kritikai összehasonlítókat, stb. stb.

Irodalmi tevékenysége mellett fő gondját arra fordította, hogy a kezeleése alatt levő gyűjteményeket emelje. E végből szoros barátságba és élénk tudományos összeköttetésbe lépett a legbuzgóbb és legzaggadabb angol gyűjtőkkel, reábirván őket, hogy magángyűjteményeiket a British muzeumnak ajándékozzák. Igy Allan Hame indiai kormányzó 60 ezer madárból és 18 ezer madártojásból álló gyűjteményét e muzeumnak ajándékozta. Sharpe e mérhetetlen becsü gyűjtemény átvételére maga rándult ki Indiába; személyesen vette át, maga csomagolta és szállította haza.
Hame példáját követték Osbert Salvin és Duncan Godman amerikai óriási gyűjteményeikkel. Sharpe utóbb megvétette vagyonosabb barátjaival aláírás útján a nagyhírű Henshaw-gyűjteményt. Továbbá Seeborn is nemesac a maga nagyszerű gyűjteményét ajándékozta oda, de ráadásul megvette még a híres Gátkeféle helgolandi gyűjteményt is a British muzeumnak.
Sharpe reá bírta továbbá Kamsay órnagot, hogy ne csak nagyszerű ornithologiai könyvtárát átadja, de meg is vétette vele a világhírű Tweeddale-féle ornithologiai könyvtárt, mely beszerzése által a British muzeum ornithologiai kézi könyv-

R. BOWDLER SHARPE.